

УДК 324(477.8):321.01

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v057.2025.28>

М. І. Луцький

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-4094-8911>

аспірант кафедри політичних наук

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ПАРТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми У сучасній політичній науці дослідження політичних партій посідає центральне місце, оскільки саме партії виступають ключовими інститутами представницької демократії, каналами політичної участі та механізмами артикуляції соціальних інтересів. Відповідно, розвиток партології як спеціалізованого напрямку партіологічних досліджень є важливим індикатором зрілості національної політичної науки.

В українському науковому просторі партологія формувалася в умовах глибоких суспільно-політичних трансформацій, пов'язаних із розпадом радянської політичної системи, становленням багатопартійності та пошуком ефективних моделей демократичного врядування. Цей процес мав не лише загальнонаціональний, а й чітко виражений регіональний вимір. Саме на регіональному рівні – у контексті локальних виборчих практик, діяльності партійних осередків та взаємодії партій з органами місцевого самоврядування відбувалося накопичення емпіричного матеріалу та формування дослідницьких традицій.

Західні області України вирізняються особливою роллю у становленні партіологічних досліджень. Історичний досвід політичного плюралізму, висока електоральна активність населення, а також концентрація провідних університетських і наукових центрів зумовили формування стійкого наукового інтересу до аналізу партійної системи саме в цьому регіоні. У результаті партіологічні дослідження в західних областях України поступово трансформувалися з фрагментарних описових студій у відносно цілісний інституціоналізований науковий напрям.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю системного осмислення процесів інституціоналізації партіологічних досліджень у регіональному вимірі, а також визначення їхнього внеску у формування сучасного українського партіологічного дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Створення численних політичних партій та їхніх осередків, зокрема, у переважній більшості адміністративних одиниць західних областей України спричинило зростання наукового інтер-

есу до їхньої діяльності. У 1990-х–2000-х роках науковці активно досліджували виникнення і діяльність, вплив на формування політичної свідомості українців, роль у консолідації національно-визвольного руху перших політичних партій – здебільшого як історичне явище, притаманне суспільно-політичному розвитку Галичини, Буковини і Закарпаття між першою і Другою світовими війнами: Впродовж останнього десятиліття опубліковано низку праць, авторами яких є науковці – історики, політологи і правники, присвячених становленню сучасної партійної системи, аналізу її впливу на політичний режим, демократичні процеси. Новітні проблеми впливу держави на створення і діяльність політичних партій, їх інституціоналізації аналізують О. Коцюруба, П. Молочко, А. Романюк, М. Савчин, П. Штогрин та ін. Започаткування процесів децентралізації актуалізувало дослідження процесів взаємодії політичних партій із громадянським суспільством, проблеми демократизації та регіональної специфіки, ролі партій у розвитку місцевого самоврядування та демократичних практик. Запровадження правового режиму воєнного стану суттєво обмежило діяльність партій, об'єктивувало акцентування дослідників на аналіз трансформації партійної системи під час війни; вплив кланово-олігархічного режиму на якість партій; проблеми адаптації партій до нових умов. Виокремимо публікації з цієї проблематики науковців закладів вищої освіти західних областей України В. Климончука, О. Коцюруби, Р. Манайло-Приходько, Ю. Остапця, П. Янчака та ін. Водночас з'явилась дослідження присвячені обґрунтуванню доцільності і політико-правових підстав заборони проросійських політичних партій (С. Дерев'янка, В. Кобрин, В. Чоренький, О. Щербанюк та ін.). З останніх праць виділяються публікації щодо, перспектив розвитку політичних партій та партійної системи України у поствоєнний період (Ю. Остапець). ролі політичних партій у проведенні перших повоєнних виборів (С. Дерев'янка, В. Ковальчук, Ю. Сліпецька, І. Софінська). Загальновизнаним майданчиком обговорення проблем є щорічна міжнародна наукова конфе-

ренція «Політичні партії і вибори: українські та світові практики» (пам'яті Юрія Шведа), яку організовує кафедра політології Львівського національного університету імені Івана Франка за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах програми «Еразмус+» за напрямом «Жан Моне для вищої освіти» (Модуль «Політичні інститути та системи в Європі: порівняння і досвід для України», № 101126702). Тематика дев'ятої конференції (листопад 2024 р.), матеріали якої, як і попередніх, опубліковані: «Партійно-виборчі процеси та політико-інституційні відносини в умовах російсько-української війни та кризи світового розвитку: український, європейський і світовий виміри». Учасники десятої (листопад 2025 р.) провели змістовну дискусію на тему «Політичні інститути та інституційні взаємодії у часи війни і після: український, європейський і світовий виміри». Партологічні проблеми періодично обговорювались і на інших наукових заходах. Тому, узагальнення стану вивчення партійної системи покликане сприяти подальшому розгортанню досліджень, пошуку кращих практик та їх реалізації.

Формування мети статті. Метою статті є комплексний аналіз процесу інституціоналізації та розвитку партологічних досліджень у західних областях України, а також виявлення їх ролі у становленні та еволюції української політичної науки в умовах демократичного транзиту.

Завдання дослідження проаналізувати теоретико-методологічні підходи до розуміння інституціоналізації партології як наукового напрямку політичної науки; визначити основні історичні та суспільно-політичні передумови розвитку партологічних досліджень у західних областях України; охарактеризувати етапи становлення партологічного дискурсу в регіоні та його ключові тематичні напрями; проаналізувати специфіку регіональних партологічних досліджень крізь призму електоральних практик, партійної конкуренції та локальних політичних конфігурацій; оцінити внесок західноукраїнських наукових осередків у розвиток загальноукраїнської партології та політичної науки загалом.

Методи дослідження. Вивчення стану інституціоналізації і розвитку партологічних досліджень ґрунтуються на поєднанні інституціонального, історико-політологічного та регіонально-орієнтованого підходів, що дозволяє розглядати партологічні дослідження у західних областях України як складову процесу розвитку та інституціоналізації вітчизняної політичної науки. Інституціональний підхід дозволив розглядати партологію як науковий напрям, інституціоналізація якого відбувається через закріплення відповідної проблематики в дисертаційних дослідженнях, нау-

кових публікаціях, освітніх програмах і спеціалізованих академічних виданнях. Еволюцію партологічних досліджень у західних областях України дало змогу простежити застосування історико-політологічного підходу. Широко використано регіонально-аналітичний підхід, яким об'єктивовано розгляд регіону як самостійного рівня політичного аналізу. Результати дослідження отримано через поєднання загальнонаукових та спеціально-наукових методів аналізу та синтезу, індукції і дедукції, контент-аналізу, що дозволило виокремити домінантні тематичні напрями партологічних досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виклад основного матеріалу дослідження. Регіональна специфіка партологічних досліджень у західних областях України визначається сукупністю історико-культурних, соціально-політичних та інституційних чинників, які формують особливий тип партійної конкуренції та відповідний дослідницький фокус. У межах сучасного українського партологічного дискурсу Західна Україна постає не лише як територіальний простір політичних процесів, а як аналітичний рівень, на якому виявляються структурні закономірності трансформації партійної системи в умовах демократичного транзиту та децентралізації.

Теоретико-методологічні засади дослідження науковців ґрунтуються на поєднанні інституціонального, історико-політологічного та регіонально-орієнтованого підходів, що дозволяє розглядати партологічні дослідження у західних областях України як складову процесу розвитку та інституціоналізації вітчизняної політичної науки. У межах такого підходу політичні партії аналізуються ними не лише як актори виборчого процесу, а як стабілізовані інститути політичної системи, водночас партологія осмислюється як відносно автономний науковий напрям, що формується в межах академічного середовища.

Ключовим для дослідження є інституціональний підхід, який застосовується у двох взаємопов'язаних вимірах. По-перше, він використовується для аналізу процесів становлення та функціонування політичних партій і партійної системи України в умовах демократичного транзиту та децентралізації [2; 7]. По-друге, інституціональний підхід дозволяє розглядати партологію як науковий напрям, інституціоналізація якого відбувається через закріплення відповідної проблематики в дисертаційних дослідженнях, наукових публікаціях, освітніх програмах і спеціалізованих академічних виданнях [9; 11; 12]. У цьому контексті партологічні дослідження трактуються науковцями як елемент ширшого процесу формування сучасної української політології [3].

Історико-політологічний підхід дає змогу простежити еволюцію партіологічних досліджень у західних областях України у взаємозв'язку з трансформаціями партійної системи та виборчого законодавства. Застосування цього підходу дозволяє співвіднести активізацію регіональних партіологічних студій із ключовими етапами інституційних змін, зокрема реформуванням виборчого законодавства та запровадженням нових правил організації місцевих виборів [2]. У такий спосіб партіологічні дослідження, які передбачають, зокрема, оцінку впливу партій на політичний режим, розглядаються як рефлексія на зміну політичної реальності, а не як абстрактна теоретична конструкція.

Для виявлення специфіки партіологічних досліджень у західних областях України використано регіонально-аналітичний підхід, який передбачає розгляд регіону як самостійного рівня політичного аналізу. У межах цього підходу враховуються особливості електоральної поведінки, конфігурації партійної конкуренції, соціокультурного контексту та історичного досвіду регіону. Саме такий підхід є характерним для значної частини регіональних партіологічних досліджень, присвячених місцевим виборам 2015 і 2020 років у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській і Чернівецькій областях [1; 4; 6; 10; 13–15]. Численні дослідження присвячені порівняльному аналізу електоральних процесів Східної та Західної України в різні історичні періоди.

Методологічний інструментарій дослідження поєднує загальнонаукові та спеціально-наукові методи. Методи аналізу та синтезу використано для узагальнення теоретичних підходів до інституціоналізації партіології та систематизації наукових напрацювань західноукраїнських дослідників. Індуктивний метод дозволив на основі аналізу окремих регіональних досліджень сформулювати узагальнені висновки щодо тенденцій розвитку партіологічного дискурсу, тоді як дедуктивний метод застосовувався для співвіднесення регіональних емпіричних результатів із загальнотеоретичними положеннями партіології.

Важливе місце у дослідженні посідає якісний аналіз наукових текстів, зокрема статей, дисертацій, навчально-методичних матеріалів і матеріалів наукових конференцій. Застосування елементів контент-аналізу дозволило виявити домінантні тематичні напрями партіологічних досліджень в Україні, серед яких: аналіз регіональних електоральних практик [1; 6; 10; 13], вивчення локальних партійних проєктів та політичних еліт [5; 15], а також дослідження політико-партійного представництва етнічних спільнот [4; 14].

Емпіричну основу дослідження становлять результати аналізу виборчих процесів і партій-

ної конкуренції на місцевому рівні, зафіксовані у працях регіональних дослідників, а також нормативно-правові акти, що регламентують діяльність політичних партій і виборчий процес в Україні [2]. У цьому контексті електоральні дані розглядаються не як самоціль, а як аналітичний ресурс для осмислення процесів інституціоналізації партійної системи та розвитку партіологічних досліджень.

Таким чином, поєднання зазначених теоретичних підходів і методологічних інструментів забезпечує комплексне бачення процесу інституціоналізації партіологічних досліджень у західних областях України та дозволяє розкрити взаємозв'язок між трансформаціями партійної системи й еволюцією відповідного наукового напрямку в межах української політичної науки.

Одним із центральних напрямів регіональних партіологічних досліджень є аналіз електоральних практик на місцевому рівні. Місцеві вибори 2015 та 2020 років стали ключовою емпіричною базою для вивчення динаміки партійної підтримки, зміни електоральних преференцій та характеру партійної конкуренції у великих містах і територіальних громадах [1; 6; 10; 13; 15]. У цих дослідженнях електоральна поведінка виборців розглядається не як ізольований феномен, а як відображення глибших процесів інституціоналізації або, навпаки, фрагментації партійної системи на регіональному рівні.

Важливою особливістю західноукраїнського партіологічного дискурсу є акцент на територіальній диференціації партійної конкуренції. Дослідники звертають увагу на відмінності між обласними центрами та периферійними громадами, між урбанізованими й сільськими територіями, а також між прикордонними та внутрішніми регіонами. Такий підхід дозволяє виявити неоднорідність партійного представництва та специфіку локальних партійних конфігурацій, що особливо чітко простежується на прикладі Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей [6; 13; 15].

Окремим і концептуально важливим напрямом партіологічних досліджень у західних областях України є аналіз політико-партійного представництва етнічних спільнот. У працях, присвячених Закарпаттю та Чернівецькій області, політичні партії розглядаються як інституціоналізовані канали інтеграції етнічних меншин у політичний процес, а також як інструменти артикуляції специфічних регіональних інтересів [4; 14]. Такий дослідницький вектор розширює класичні рамки партіології, інтегруючи до неї елементи етнополітологічного та соціокультурного аналізу.

Характерною рисою регіональних партіологічних досліджень є також посиленна увага до

локальних партійних проєктів і виборчих об'єднань, які виникають у відповідь на реформу децентралізації та трансформацію системи місцевого самоврядування. У межах цих досліджень аналізується поява партій і політичних блоків, орієнтованих переважно на місцевий рівень, що не завжди мають розвинену загальнонаціональну структуру, але відіграють значну роль у формуванні регіональних політичних еліт [5; 15]. Це дозволяє фіксувати нові моделі партійної інституціоналізації, характерні саме для західноукраїнського регіону.

У методологічному вимірі регіональні партіологічні дослідження вирізняються поєднанням кількісного аналізу електоральних результатів із якісним аналізом політичних стратегій і контексту. Активне використання статистичних даних місцевих виборів поєднується з аналізом програмних документів партій, виборчих кампаній та діяльності місцевих партійних осередків [1; 6; 10]. Такий підхід сприяє формуванню комплексного бачення регіональної партійної динаміки та підвищує аналітичну глибину партіологічних досліджень.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що регіональна специфіка партіологічних досліджень у західних областях України полягає у переході від описового аналізу окремих виборчих кампаній до концептуального осмислення регіонального виміру партійної системи. Західноукраїнський партіологічний дискурс дедалі більше орієнтується на виявлення структурних закономірностей партійної конкуренції, ролі політичних партій у багаторівневій системі публічної влади та особливостей їх інституціоналізації на місцевому рівні, що свідчить про зрілість і подальший розвиток цього наукового напрямку в межах української політичної науки [7; 11; 12].

Інституціоналізація партіологічних досліджень у західних областях України тісно пов'язана з діяльністю регіональних наукових шкіл, сформованих на базі провідних університетських центрів міст Львова, Івано-Франківська, Ужгорода та Чернівців. Саме в межах цих академічних осередків партіологія поступово трансформувалася з допоміжного напрямку аналізу політичного процесу у відносно автономну сферу партіологічних досліджень, що має власні тематичні пріоритети, методологічні орієнтири та дослідницьку традицію.

Львівський науковий осередок відіграє ключову роль у формуванні західноукраїнського партіологічного дискурсу. Його представники зосереджуються передусім на аналізі партійної конкуренції, електоральної поведінки та регіональної волатильності виборчих уподобань.

Значна кількість емпіричних досліджень, присвячених місцевим виборам, дозволила виявити специфіку функціонування партій у великому міському середовищі та роль партійних брендів у формуванні стабільних електоральних ніш [1; 6; 13]. Важливим внеском львівської школи є також інституційне забезпечення партіологічних студій через регулярні міжнародні конференції та публікацію збірників «Політичні партії і вибори: українські та світові практики», які присвячені пам'яті відомого дослідника партійних систем та виборчих процесів Ю. Шведа й стали провідною платформою для розвитку регіональних і загальнонаціональних партіологічних досліджень [11; 12].

Івано-Франківський науковий осередок сформувався навколо проблематики регіональної політики, локальних електоральних процесів та трансформації політичних еліт. Дослідження, виконані в межах цієї школи, характеризуються поєднанням партіологічного аналізу з вивченням політичного транзиту та інституційних змін у регіоні [3; 5]. Особлива увага приділяється аналізу виборчих кампаній як чинника структурних змін у партійній конкуренції та інструмента легітимації нових політичних акторів на місцевому рівні [15]. Таким чином, івано-франківська школа зробила суттєвий внесок у розвиток прикладної регіональної партіології.

Значний вплив на інституціоналізацію партіологічних досліджень має також ужгородський науковий осередок, у межах якого партіологія розвивається в тісному зв'язку з теоретичними дослідженнями інституціоналізації партійної системи. Праці закарпатських науковців зосереджені на аналізі партій як інститутів демократичного врядування, а також на виявленні закономірностей становлення та функціонування партійних структур у посттранзитивний період [7; 9]. Важливим внеском ужгородської школи є розробка навчально-методичного забезпечення викладання партіологічних дисциплін, що сприяє відтворенню наукової традиції та підготовці нового покоління дослідників [9].

Чернівецький науковий осередок вирізняється фокусом на проблематиці етнополітичного представництва та ролі політичних партій у багатокультурному регіональному середовищі. Дослідження, присвячені участі етнічних меншин у партійно-політичному процесі, розширюють межі класичної партіології та інтегрують у неї елементи етнополітологічного аналізу [4; 14]. Такий підхід дозволяє глибше осмислити механізми адаптації загальнонаціональних партійних стратегій до специфіки регіонального соціального контексту.

Узагальнюючи внесок західноукраїнських наукових шкіл, можна констатувати, що їх діяльність

суттєво вплинула на розвиток української партології загалом. Поеднання глибокого емпіричного аналізу з концептуальним осмисленням регіональних політичних процесів сприяло формуванню регіонально чутливого підходу до дослідження партійної системи України. Саме завдяки напрацюванням західноукраїнських учених партологія поступово утверджується як інституціоналізований науковий напрям, здатний адекватно пояснювати складні та багаторівневі процеси сучасної української політики [11; 12].

Висновки. Західні області України є ключовим регіоном для дослідження багатопартійності, адже тут формувалися перші українські партії ще в умовах Австро-Угорщини. Дослідження політичних партій у західних областях України охоплюють як історичний період кінця XIX – початку XX ст., так і сучасні процеси становлення багатопартійності та впливу партій на політичний режим. Очевидно, можливо стверджувати, що партологічні дослідження оформились у регіональному вимірі як самодостатній науковий напрям із власними концептуальними конструктами. Дослідження політичних партій західних областей України розглядаємо не лише як сукупність емпіричних студій, а як інституціоналізований сегмент політичної науки, що формується через стійкі академічні практики, наукові школи та спеціалізовані публікаційні майданчики. Їх діяльність відіграє самостійну роль у формуванні загальноукраїнського партологічного дискурсу, забезпечивши його емпіричну насиченість, методологічну диференціацію та концептуальну глибину. Серед тематичних та методологічних пріоритетів регіональних партологічних досліджень домінують аналіз історичної спадщини, специфіка електоральних практик, територіальна диференціація партійної конкуренції, вивчення локальних партійних проєктів та політико-партійного представництва етнічних спільнот. Активізація партологічних досліджень безпосередньо корелює з етапами інституційних змін у партійній системі, зокрема реформами виборчого законодавства, децентралізацією та зростанням ролі місцевих виборів. Запропонований регіонально-чутливий підхід до аналізу партійної системи України дає змогу доповнити розуміння можливостей класичних загальнонаціональних моделей партологічного аналізу, демонструючи доцільність урахування регіональних контекстів для адекватного пояснення сучасних процесів партійної конкуренції та інституціоналізації політичних партій. Тому дослідження їх діяльності, як суспільного феномену, і надалі залишається актуальним і потенційно евристичним об'єктом наукового дослідження.

Література

1. Була С. М. Зміна електоральних преференцій на місцевих виборах до Львівської міської ради 2020 р. Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 63–67. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>
2. Виборчий кодекс України : Закон України від 19 груд. 2019 р. № 396–ІХ . Відомості Верховної Ради України. 2020. № 7–9. Ст. 48; поточна ред. – Ред. від 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> Дата звернення: 25.12.2025.
3. Дерев'яно С. М. Політична транзитологія в українській політології як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна/ Вісник Прикарпатського університету. Політологія. 2018. Вип. 12. С. 248–250. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/405/387>
4. Зан М. П. Політико-партійне представництво угорської етнічної меншини України за результатами місцевих виборів 2020 року. Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 141–159. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>
5. Климончук В. Й. Регіональна специфіка та трансформація суспільно-політичних процесів на Прикарпатті. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. № 53. С. 224–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v053.2025.37>
6. Лебедюк В. М. Регіональні особливості місцевих виборів в Україні 2015 та 2020 рр. Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 68–78.
7. Лешанич М. М. Особливості процесу інституціоналізації політичних партій і партійної системи України в умовах демократичного транзиту : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Ужгород–Львів, 2020. 258 с.
8. Монолатій І. С., Мосора Л. М. Політичні партії та партійні системи : конспект лекцій для студентів спеціальності «Політологія». Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2025. 52 с.
9. Остапець Ю. О., Дудінська І. М. Теорія партій і партійних систем : навч.-метод. рек. для студентів спеціальності 052 «Політологія». Ужгород, 2024. 35 с.
10. Остапець Ю. О., Копинець Ю. І. Регіональні особливості електоральних практик в Україні у контексті місцевих виборів 2020 року. Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 14–33. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>
11. Політичні партії і вибори: українські та світові практики : зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук. конф. (24–25 листоп. 2023 р.) / за ред. А. Романюка, В. Литвина. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. Вип. 8. 364 с.
12. Політичні партії і вибори: українські та світові практики : зб. ст. і тез за результатами п'ятої міжнародної наукової конференції (пам'яті Юрія Романовича Шведи) від 28 листопада 2020 р. / за ред. Анатолія Романюка, Віталія Литвина. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. Вип. 5. 388 с. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>

13. Романюк А. С. Особливості регіональної електоральної волатильності (на прикладі Львівської області). Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 54–62. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/5-vypusk.pdf>

14. Ротар Н. Ю. Політичні партії versus електоральні «політичні машини» у виборчому процесі до органів місцевого самоврядування (на прикладі Чернівецької області). Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 87–97. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>

15. Яремчук В. Виборчі кампанії як каталізатор трансформаційних процесів у середовищі регіональної політичної еліти України (на прикладі Івано-Франківської області). Політичні партії і вибори: українські та світові практики. 2021. Вип. 5. С. 34–53. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/5-vypusk.pdf>

16. Bértoa F. C. Party and party system institutionalization: which comes first? Perspectives on Politics. 2024. Vol. 22, No. 1. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1537592723001234>.

17. Freedom House. Nations in Transit 2024: Ukraine. Washington, DC : Freedom House, 2024. URL: <https://freedomhouse.org>. Accessed: 25.12.2025.

18. International Foundation for Electoral Systems (IFES). 2020 Local Elections in Ukraine: Post-Election Report. Washington, DC, 2021. 66 p.

19. OECD. OECD Integrity and Anti-Corruption Review of Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2025. 294 p.

20. OSCE/ODIHR. Ukraine. Local Elections, 25 October 2020: ODIHR Limited Election Observation Mission Final Report. Warsaw : OSCE/ODIHR, 2021. 47 p.

Анотація

Луцький М. І. Інституціоналізація та розвиток партіологічних досліджень у західних областях України. – Стаття.

У статті здійснено концептуальний аналіз особливостей процесу інституціоналізації та еволюції партіологічних досліджень у західних областях України як складової розвитку української політичної науки. Партіологія розглядається не лише як сукупність емпіричних студій політичних партій, а як інституціоналізований науковий напрям, що формується на перетині теоретичних підходів, регіональних дослідницьких практик і освітньо-академічних стандартів, є важливим індикатором зрілості національної політичної науки. Актуальність дослідження зумовлена тим, що історичний досвід політичного плюралізму, висока електоральна активність населення, а також концентрація відомих університетських і наукових центрів зумовили в регіоні формування стійкого наукового інтересу до аналізу партійної системи. Метою статті є комплексний аналіз процесу інституціоналізації та розвитку партіологічних досліджень у західних областях України, а також виявлення їх ролі у становленні та еволюції української політичної науки в умовах демократичного транзиту. Репрезентативність отриманих результатів дослідження базується на поєднанні

інституціонального, історико-політологічного та регіонально-орієнтованого підходів. Інституціональний підхід дозволив розглядати партіологію як науковий напрям, інституціоналізація якого відбувається через закріплення відповідної проблематики в дисертаційних дослідженнях, наукових публікаціях, освітніх програмах і спеціалізованих академічних виданнях. Широко використано регіонально-аналітичний підхід, яким об'єктивовано розгляд регіону як самостійного рівня політичного аналізу. Результати дослідження отримано через поєднання загальнонаукових та спеціально-наукових методів аналізу та синтезу, індукції і дедукції, контент-аналізу, що дозволило виокремити домінуючі тематичні напрями партіологічних досліджень. Окреслено основні етапи становлення партіологічних досліджень у регіоні, проаналізовано їх тематичні пріоритети та методологічні орієнтації. Показано, що західноукраїнський науковий простір відіграв ключову роль у формуванні регіонального виміру української партіології, зосередженого на аналізі партійної конкуренції, електоральної поведінки та локальних партійно-політичних конфігурацій. Обґрунтовано значення регіональних партіологічних досліджень для осмислення трансформацій партійної системи України в умовах демократичного транзиту та децентралізації.

Ключові слова: партіологія, партійна система, політичні партії, інституціоналізація науки, наукові центри, регіональні дослідження.

Summary

Lutskyi M. I. Institutionalization and development of party studies in the Western regions of Ukraine. – Article.

The article provides a conceptual analysis of the peculiarities of the institutionalization and evolution of party studies in the western regions of Ukraine as a component of the development of Ukrainian political science. Party studies are considered not only as a set of empirical studies of political parties, but also as an institutionalized scientific direction, formed at the intersection of theoretical approaches, regional research practices, and educational and academic standards, which is an important indicator of the maturity of national political science. The relevance of the study is due to the fact that the historical experience of political pluralism, high electoral activity of the population, as well as the concentration of well-known university and scientific centers have led to the formation of a sustained scientific interest in the analysis of the party system in the region. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the process of institutionalization and development of party studies in the western regions of Ukraine, as well as to identify their role in the formation and evolution of Ukrainian political science in the context of democratic transition.

The representativeness of the research results is based on a combination of institutional, historical-political, and regional approaches. The institutional approach allowed us to consider party studies as a scientific field, the institutionalization of which occurs through the

consolidation of relevant issues in dissertations, scientific publications, educational programs, and specialized academic publications. The regional-analytical approach was widely used, which objectively considers the region as an independent level of political analysis. The research results were obtained through a combination of general scientific and special scientific methods of analysis and synthesis, induction and deduction, and content analysis, which made it possible to identify the dominant thematic areas of party studies. The main stages of the development of party studies in the region are outlined, and their thematic priorities and methodological orientations are analyzed. It is shown that the Western Ukrainian scientific space played a key role in the formation of

the regional dimension of Ukrainian party studies, focused on the analysis of party competition, electoral behavior, and local party-political configurations. The importance of regional party studies for understanding the transformations of the Ukrainian party system in the context of democratic transition and decentralization is substantiated.

Key words: party studies, party system, political parties, institutionalization of science, research centers, regional studies.

Дата надходження статті: 31.10.2025

Дата прийняття статті: 18.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025